वस्य च अर्थात्परिमाणं भवति · यावता परिमाणेनार्थः प्रयोजनं सिध्यति तावत्परिमाणं भवतीत्यर्थः परिमाणान्तरस्यानुक्तत्वात् । प्रयोगाद्बर्हिरिव शुष्केष्टिवद्वाजश्च मऽइत्यत आरभ्य वेदस्वाहेत्येतत्पर्यन्तं (१८. १-२१.) पठित्वा [1] कस्मिंश्चित्पात्रे संततं घृतं स्रुक्प्रणालिकया निनीय तस्याज्यस्य तोलनाद्युपायेन परिमाणं निश्चित्य तावदाज्यं यावत्परिमाणायां स्रुचि याति [2] तावत्प्रमाणां तां स्रुचं कुर्यात् तस्याज्यस्य पञ्चमभागसंग्राहकश्च स्रुवः कार्यः । एवं यदा षडब्दप्रत्याम्नाये पावकेष्टिवैश्वानरेष्ट्यादिकं क्रियते तदापि वेदेः पश्चाद्भागोऽर्थात्तावत्परिमाणो विपुलः कार्यो यावति अवरोक्तमुत्तरं हविषीति न्यायेन (१. १०. ५.) सर्वेषामुदकसंस्थमासादनं सम्भवति · तदनुसारेण प्राचीप्रमाणं पुरस्तात्तिर्यक्प्रमाणं च पादोनकल्पम् · तदुक्तं शतपथे (१. २. ५. १४.) यावतीमेव स्वयं मनसा मन्येत तावतीं कुर्यादिति · सूत्रे चोक्तम् (५. ३. १५.) अपरिमिता वेति अपरिमितशब्दोऽत्र प्रमाणानियमपर इति वक्ष्यामः । एवं बर्हिर्हविर्द्रव्यपरिमाणानुक्तौ सर्वत्रोह्यम् ।

अयुग्धातूनि यूनानि ॥ १४ ॥ इध्मबन्धनबर्हिर्बन्धनार्थानि यूनानि संनहनानि रज्जवोऽयुग्धातूनि भवन्ति · धातवस्तृणमुष्टिप्रक्षेपाः अयुग्मो विषमा एकत्रिपञ्चसप्तनवादिविषमसंख्या धातवो येषां तान्ययुग्धातूनि । तथा चापस्तम्बः त्रिधातु पञ्चधातु वा शुल्वं करोतीति · शुल्वं रज्जुमित्यर्थः । पञ्चविंशतिकुशमयानि यूनानि इति यज्ञपार्श्वे [3] । तथा समूलानाममूलानां वा दर्भाणां पूर्ववत् शुल्वं कृत्वोदग्रं निधायेतीध्मप्रस्तावे । मानवे च शुल्वं प्रतिदधात्ययुग्धातु प्रदक्षिणमिति । तित्तिरिसूत्रे [4] अथ त्रिरन्वाहितं शुल्वं कृत्वेति ॥ अथ बर्हिषो बन्धनप्रकारमाह ·

प्रागग्रे यूनऽउदग्रं बर्हिराचिनोति ॥ १५ ॥ प्रागग्रे यूने प्रागग्रे संनहने बन्धनार्थायां रज्जौ उदग्रं बर्हिराचिनोति बन्धनार्थं स्थापयति । अथेध्मबन्धनस्य प्रकारमाह ·

---

१) ? पर्यन्ते पठता २. २) श्रुति माति २. ३) But wanting in Chambers 358.
४) तैत्तिरि° २.